

Sygn. akt II Ca 745/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mirosław Trzaska (spr.)
Sędziowie:	SSO Bogusław Suter SSR del. Bożena Sztomber
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsłowicz

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko G. L.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 15 maja 2013 r. sygn. akt IV RC 153/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 maja 2013 roku Sąd Rejonowy oddalił powództwo P. S. przeciwko G. L. o podwyższenie alimentów z kwot po 300 złotych miesięcznie do kwot po 700 złotych miesięcznie.

W uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia wskazał, że alimenty w dotychczasowej wysokości po 300 złotych miesięcznie zostały ugodzone w dniu 17 września 2010 roku przed Sądem Rejonowym w Białymstoku, w sprawie IV RC 450/10.

Małoletni P. S. miał 11 lat. Uczęszczał do klasy (...) Szkoły Podstawowej w G.. Małoletni miał astmę oskrzelową, alergiczny nieżyt nosa i spojówek. Przyjmował leki. Pozostawał pod stałą opieką w SP (...) w B.. Mieszkał z matką, jej mężem i przyrodnim bratem. Ustawowa przedstawicielka małego określała wówczas jego miesięczny koszt utrzymania na 700 złotych

M. S. miała wówczas prawie 34 lata. Prowadziła jednoosobową działalność gospodarczą, biuro kredytowe. Pozostawała w związku małżeńskim. Ze związku tego narodził się (...) syn Ł. S.. Mąż ustawowej przedstawicielki nie pracował, pomagał jej w opiece nad dzieckiem. M. S. pobierała zasiłki rodzinne: na rzecz małoletniego P. 91 zł miesięcznie i na rzecz Ł. 68 zł miesięcznie. Była wraz z rodzicami współwłaścicielką domu. Posiadała mieszkanie, 3 samochody (dwa zarejestrowane na firmę i jeden prywatny). Zaciągnęła kredyt hipoteczny na ok. 1 miliona zł na zakup samochodów, na mieszkanie, oraz wydatki związane z prowadzoną działalnością.

Pozwany G. L. miał 37 lat, z zawodu był ślusarzem spawaczem. Pracował dorywczo, zarabiał 200 – 300 złotych. Od 11 lat nie miał stałej pracy. Miał „wykręconą” nogę, problemy z poruszaniem się. Leczył się samodzielnie, ponieważ nie był ubezpieczony. Nadużywał alkoholu, przebywał trzy razy w Szpitalu w C.. W toku sprawy o podwyższenie alimentów twierdził, że nie spożywa już alkoholu, nie miał na to środków. Mieszkał w mieszkaniu komunalnym na obrzeżach C., płacił za nie w zależności od zarobionych pieniędzy ok. 150 zł. Swój miesięczny koszt utrzymania określił na 400 zł. Pomagał mu cioteczny brat, przywoził mu żywność. Pozwany otrzymywał pomoc finansową z opieki społecznej 60 zł miesięcznie. Nie posiadał majątku. Nie płacił alimentów zasądzonych przez Sąd Okręgowy na rzecz małoletniego.

W sprawie pozwanego toczyło się kilka postępowań karnych o przestępstwo niealimentacji.

Z dniem 23 maja 2000 roku Komornik Sądowy Rewiru III przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku złożył doniesienie o popełnieniu przestępstwa uchylania się przez niego od obowiązku alimentacyjnego (k. 5 akt RSC 1416/10 - Ds. 239/11). Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2001 roku Sądu Rejonowego w Białymstoku, w sprawie III K 855/01 umorzono warunkowo postępowanie karne wobec G. L. na okres 2 lat, zobowiązano go jednocześnie do wykonania ciężącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie małoletniego P. S. (wówczas L.) – k. 10 akt RSC 1416/10 - Ds. 239/11.

Wobec uchylania się pozwanego od obowiązku alimentacji, ustawowa przedstawicielka małoletniego M. S. w dniu 5 października 2010 roku złożyła kolejne zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Ostatecznie postanowieniem Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. z dnia 3 marca 2011 roku, w sprawie (...) - Ds. 239/11 umorzono dochodzenie (postanowienie, k. 57 akt RSC 1416/10 - Ds. 239/11).

W wyniku dalszej niealimentacji, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w B. dnia 21 lipca 2011 roku złożył wniosek o wszczęcie i przeprowadzenie postępowania w sprawie popełnienia przez pozwanego przestępstwa określonego w art. 209 § 1 k.k., tj. uporczywego uchylania się od obowiązku łóżenia na rzecz małoletniego alimentów. Postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2011 roku, w sprawie (...) - Ds. 2091/11 odmówiono wszczęcia dochodzenia (postanowienie, k. 14 akt RSC 1228/11 - Ds. 2091/11).

Obecnie małoletni powód P. S. ma 13 lat. Jest uczniem klasy I Gimnazjum Sportowego (...) w B.. W dalszym ciągu znajduje się pod stałą kontrolą alergologa w (...) w B.. Ponadto pozostaje pod opieką poradni kardiologicznej (...). Korzysta w tym zakresie z ubezpieczenia społecznego. Mieszka z ustawową przedstawicielką i młodszym bratem. Ostatecznie, ustawowa przedstawicielka określiła koszt utrzymania syna na kwotę ok. 1.200 złotych miesięcznie. Na koszt utrzymania małoletniego składają się następujące wydatki: wyżywienie ok. 400 złotych miesięcznie, obiad w szkole 50 – 60 złotych miesięcznie, bilet MPK 40 złotych, basen w szkole/dodatkowe zajęcia ok. 60 złotych miesięcznie, leczenie alergologiczne ok. 100 – 150 złotych, odzież/obuwie ok. 300 złotych, podręcznik do szkoły ok. 700 złotych rocznie, wydatki szkolne, telefon 70 złotych miesięcznie. Obecnie ustawowa przedstawicielka małoletniego kupuje mu używaną odzież.

M. S. ma obecnie 36 lat. W dalszym ciągu prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą. Przynosi ona straty, w 2012 roku ok. 6.820 złotych. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 26 lipca 2012 roku, w sprawie I C 445/12 rozwiązano jej związek małżeński z W. S.. Kosztami utrzymania małoletniego syna stron Ł. obciążono oboje rodziców, z tym że zasądzono od ojca na jego rzecz alimenty w kwocie po 500 złotych miesięcznie (wyrok, k. 102 – 103 akt Sądu Okręgowego w Białymstoku I C 445/12). Od roku wynajmuje mieszkanie, płaci za nie łącznie 1.314 złotych miesięcznie. Opłaca rachunki telefoniczne, w tym telefon służbowy na łączną kwotę ok. 400 złotych, Internet 60 złotych. Decyzją Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w B. z dnia 21 września 2012 roku nr (...) przyznano jej

zasilek rodzinny na rzecz małoletniego powoda w kwocie 106 zł miesięcznie, jednorazowy dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego 100 złotych, oraz na rzecz małoletniego Ł. w łącznej kwocie po 183 złotych miesięcznie. M. S. pobiera z funduszu alimentacyjnego alimenty na rzecz małoletniego P. w kwocie 300 złotych miesięcznie i Ł. w kwocie 500 złotych miesięcznie. Nie jest już współwłaścicielką domu. Posiada samochód marki R. (...). Pozostałe dwa samochody i mieszkanie położone w G. zostały zajęte przez komornika na poczet spłaty długów bankowych. Ma wypowiedziane umowy kredytowe na ok. 400.000 złotych. Spłaca zadłużenie po 400 złotych miesięcznie. Nie posiada oszczędności.

Pozwany G. L. ma 40 lat. Utrzymuje się ze zbierania złomu, puszek, zarabia wówczas 100 zł. Pracuje dorywczo, rąbie drzewo, pomaga gospodarzom, jest w stanie zarobić ok. 100 – 150 zł miesięcznie. Nie jest zarejestrowany w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna. Ostatnio nie pije alkoholu. Ma trudności z poruszaniem się w związku z dolegliwościami nogi, nie korzystał z pomocy lekarskiej, ponieważ nie posiada ubezpieczenia zdrowotnego. Oczekuje na komisję lekarską o orzeczenie stopnia niepełnosprawności. Zamieszkuje w mieszkaniu socjalnym na obrzeżach C.. Za lokal płaci 130 – 150 złotych miesięcznie. Zalega z opłatami za dwa miesiące. Wcześniej miał dofinansowanie, łożył wówczas na utrzymanie mieszkania 50 złotych. Pozwany otrzymał z opieki zasilek na opał 130 złotych, jednorazowy zasilek na żywność 70 złotych. Odmówiono mu zasiłku okresowego, nie składał nowego wniosku. Otrzymuje żywność od kolegi brata. Pozwany nie łoży na rzecz małoletniego powoda ugodzonych alimentów. Zadłużenie na dzień 23 marca 2012 roku wynosiło łącznie ok. 32.509 złotych. Pozwany zalegał, także z opłatą egzekucyjną w kwocie ok. 4.940 złotych. Nie ma majątku. Nie utrzymuje kontaktów z synem.

Ustawowa przedstawicielka koszt utrzymania syna określiła na kwotę 1.200 złotych. W ocenie Sądu podany koszt utrzymania powoda jest zawyżony. Rachunki za zakup żywności nie stanowią miarodajnego dowodu, iż poniesiono wskazane w nich koszty. Poza leczenie alergologicznym (strona powodowa nie udowodniła, iż koszt leczenia wynosi 100 – 150 złotych miesięcznie), które było brane pod uwagę w dacie ugodzenia alimentów małoletni nie wymaga przyjmowania żadnych stałych leków związanych z problemami kardiologicznymi. Powód jest ogólnie zdrowym dzieckiem, rozwija się prawidłowo, uczęszcza do bezpłatnej szkoły państwowej. Zdaniem Sądu ustawowa przedstawicielka zawyżyła koszt zakupu ubrań i obuwia. Trudno jest uznać, iż przeznacza na nie 300 złotych miesięcznie, skoro zakupuje odzież używaną w paczkach co trzy miesiące. Matka powoda nie przedstawiła także żadnych dowodów świadczących o wysokości opłat czynszowy za mieszkanie, kosztów najmu mieszkania. Reasumując, w ocenie Sądu koszt utrzymania małoletniego oscyluje w granicy ok. 700 - 750 złotych miesięcznie, na kwotę tą składają się wydatki związane z zapewnieniem mu mieszkania, wyżywienia, ubrań, wydatki szkolne, zakup biletu MPK, leczenie. Trzeba mieć na uwadze, iż to na stronie powodowej ciążył obowiązek wykazania kosztów utrzymania małoletniego zgodnie z ogólną regułą dowodową zawartą w art. 6 kc, a ustawowa przedstawicielka nie udowodniła należyście, iż ponosi wyższe koszty utrzymania syna niż wskazał to Sąd.

Przechodząc do etapu rozłożenia obowiązku alimentacyjnego wobec powoda Sąd miał na względzie okoliczność, że ów obowiązek dostarczenia środków utrzymania i wychowania ciąży na obojgu rodzicach, jednakże jego wysokość jest nierozzerwalnie związana z sytuacją majątkową każdego z nich. Ustalony koszt utrzymania powoda należało rozdzielić między oboje rodziców mając na uwadze ich możliwości zarobkowe, w taki sposób, że pozwany będzie łożył na potrzeby syna kwotę po 300 złotych, uznając, że w pozostałym zakresie usprawiedliwione potrzeby powoda powinna zaspakajać jego matka, która otrzymuje również na małoletniego pomoc z (...) w B. w wysokości 106 zł miesięcznie. Oceniając jej możliwości majątkowe i zarobkowe Sąd ustalił, że są one obecnie mniejsze niż miało to miejsce w dacie ugodzenia dotychczasowych alimentów, ale jednak mimo wszystko dużo wyższe niż pozwanego. Obecnie jest rozwiedziona, zaś prowadzona przez nią działalność gospodarza przynosi straty. Ustawowa przedstawicielka powinna rozważyć zakończenie tej działalności i podjęcia pracy. Okoliczność, że jest ona zadłużona i toczą się lub toczyły się przeciwko niej postępowania egzekucyjne nie może być brana pod uwagę w zakresie obowiązku alimentacyjnego, zaciągając kredyty winna zdawać sprawę, iż będzie musiała je spłacić.

Wyrok ten zaskarżył apelacja powód w całości.

Zarzuć mu:

1. **obrazę przepisów prawa materialnego, mianowicie art. 135 § 1 kro poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, iż powódka nie wykazała jakoby sytuacja materialna pozwanego uległa poprawie, nadto stan zdrowia pozwanego utrudnia pozwanemu podjęcie stałej pracy, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa, podczas gdy całkowite staranie o dostarczenie środków wychowania powoda czyni jego matka, co tym samym uzasadnia obciążenie pozwanego świadczeniem alimentacyjnym, polegającym na pokrywaniu kosztów utrzymania małoletniego w stopniu wyższym niż dotychczas;**

2. **obraza przepisów prawa materialnego, mianowicie art. 138 kro poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, iż w przedmiotowej sprawie nie doszło do zmiany stosunków, która jest na tyle istotna, iż czyni zasadnym roszczenie powoda, w sytuacji gdy koszty związane z utrzymaniem małoletniego wzrosły, nadto istotnemu pogorszeniu uległa sytuacja majątkowa i osobista przedstawicielki ustawowej powoda;**

3. **naruszenie przepisów postępowania, mających wpływ na rozstrzygnięcie Sądu w postaci przepisu art. 233 kpc poprzez błędną ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, iż:**

- **dokonując porównawczej analizy sytuacji życiowej i majątkowej uprawnionego i zobowiązanego uznać należy, iż brak jest okoliczności świadczących o tym, że doszło do zmiany stosunków, która jest na tyle istotna, aby czynić zadość roszczeniu powoda;**
- **strona powodowa nie wykazała by potrzeby małoletniego P. S. znacząco wzrosły i to w stopniu uzasadniającym podwyższenie alimentów;**
- **sytuacja pozwanego, jego stan zdrowia, życie na skraj ubóstwa, pozwalają mu na łożenie alimentów jedynie w dotychczas zasądzonej wysokości;**
- **okoliczność, iż przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda jest zadłużona i toczy się wobec niej postępowanie egzekucyjne, a prowadzona przez nią działalność gospodarcza przynosi straty nie może być brana pod uwagę w zakresie obowiązku alimentacyjnego, gdyż zaciągając kredyt winna zdawać sobie sprawę, iż będzie musiała go spłacić.**

Wskazując na powyższe Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości wraz z kosztami procesu za obie instancje.

SĄD OKRĘGOWY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji są prawidłowe i Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne.

Ustalenie poziomu usprawiedliwionych potrzeb małoletniego powoda na kwoty od 700 do 750 złotych miesięcznie znajduje należyte oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, w tym także dotyczącym sytuacji materialnej i dochodowej jego rodziców. Powód jest dzieckiem zdrowym, uczęszcza do bezpłatnej szkoły państwowej i nie zostały zaprezentowane dowody ażeby Powód posiadał szczególne potrzeby. Utrwalony pogląd doktryny prawa rodzinnego i sądów powszechnych głosi zasadę równej stopy życiowej członków rodziny. Musi więc być ona respektowana także przy określaniu obecnego poziomu usprawiedliwionych potrzeb małoletniego powoda tj. musi uwzględnione zostać słabe obecnie możliwości zarobkowe obojga rodziców.

Ustalenia Sądu I instancji, iż w ciągu dwóch ostatnich lat potrzeby małoletniego powoda wzrosły nieznacznie (z 700 złotych miesięcznie do 700 – 750 złotych miesięcznie) są (w świetle powyższych okoliczności) zgodne z materiałem dowodowym zebrany w sprawie.

Stwierdzić należy, iż prawidłowe też są ustalenia o braku wzrostu możliwości zarobkowych pozwanego w okresie od września 2010 roku. Pozwany już od 11 lat nie ma stałej pracy. Z powodu choroby alkoholowej oraz choroby nogi nie jest pozwany w stanie uzyskać stałego zatrudnienia. Zarobki pozwanego z prac dorywczych wynoszą do 200 złotych miesięcznie, co nie wystarcza na jego własne utrzymanie. Uzyskuje pozwany pomoc z opieki społecznej (zasiłki na opał i na żywność) oraz otrzymuje sporadyczną pomoc żywnościową od kolegi brata. Zadłużenie alimentacyjne pozwanego wraz z opłatą egzekucyjną wynosi około 37.500 złotych.

Należy zatem stwierdzić, iż realne możliwości dochodowe pozwanego nie wzrosły w ciągu ostatnich 2 lat.

Brak podstaw do podwyższenia jego obowiązku alimentacyjnego w ramach dyspozycji art. 138 krio. Zmiana orzeczenia alimentacyjnego w oparciu o w/w przepis wymaga wykazania, iż potrzeby osoby uprawnionej do alimentacji wzrosły, a jednocześnie osoba zobowiązana posiada rzeczywiste możliwości pokrycia tych zwiększonych potrzeb powoda (porównaj uchwałę Sądu Najwyższego III CZP 91/86 z dnia 16 grudnia 1987 roku OSNC 1988/4/42).

Skoro pozwany nie jest obecnie w stanie łożyć kwot alimentów wyższych aniżeli 300 złotych miesięcznie, to podwyższenie alimentów od pozwanego naruszałoby dyspozycję art. 138 krio. Nie jest zatem trafny zarzut skarżącego obrazy art. 135 § 1 krio w zw. z art. 138 krio.

Oddalenie apelacji powoda przez Sąd Okręgowy nastąpiło w myśl art. 385 kpc.